№ 105 Օգոստոսի 6 Շաբաթ — 1883 — Օգոստոսի 6 Շաբաթ № 105

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ խմբագրին: Նամակ Շամախուց: Ներքին լուրեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին լուրեր:—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ: —ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ: — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:— ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Շարժական դպրոցների նշանակութինը ու նոցա համառօտ ծրագիրը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Թիֆլիս, 28 յուլիսի

Վերջին ժամանակներս Եգիպտոսի մէջ յայտնված խոլերայի կոտորածը և եւրօպական մեծ և փոքր տէրութեանց վրա ձգած սարսափը լրագիրներից մեզ փոքր ի շատէ յայտնի է արդէն: Լրագիրները առաջ բերելով զանազան մասնագէտ բժշկների կարծիքները այդ անկոչ հիւրի առաջն առնելու համար, մի բան են առաջարկում, այն է՝ մաքրութիւն թէ քաղաքի, թէ փողոցի և թէ տան: Տեղական հայ և օտարազգի լրագիրներն ևս ծանօթացնելով մեզ այդ դիտողութիւնների և կարծիքների հետ, իրանց կողմից ևս շատ անգամ նախազգուշացրել և զգուշացնում են մեզ, բայց ինչ օգուտ՝ «աստղին էլ լսող պիտի»: Ժողովուրդը ամեն այն մի չարիքի թեթև աչքով է նայում մինչև որ ինքն ևս նոյն չարիքի մէջ ընկնելով, անձամբ չէ զգում նորա դառնութիւնները. ճիշտ նոյն հայեացքն ունի դորա վրա այսօր մեզանում և Թիֆլիսի հասարակութիւնը: Աւելացրու սորան և տեղիս ոստիկանութեան թոյլ հսկողութիւնը, դժուար չի լինի ենթադրել, որ այսօր կամ վաղը մեր կեղտոտութիւններով վարակված Թիֆլիսը ևս կարող է դիւրութեամբ իր մէջ ընդունել յիշեալ անկոչ հիւրին՝ խոլերային:

Առածներս լոկ խօսքեր չը լինելու համար, իբրև հաստատ փաստեր, կը բերեմ այստեղ այդ կեղտոտութեանց վերաբերութեամբ իմ անձամբ արած մի քանի նկատողութիւնները, որոնց վրա և կը հրաւիրեմ ընդհանրապէս քաղաքային վարչութեան և մասնաւորապէս տեղիս ոստիկանութեան ուշադրութիւնը:

ա) Ահա մի տարուց աւելի է, որ Զուգուրէթի Նիկօլաեւսկայա կոչված փողոցին կցվող, դէպի Կուրը տանող, ճանապարհի աղտեղութեան խողովակը անձրևի ջրից քանդված լինելով, մինչև օրս էլ դեռ բաց մնում է և իր վերին սաստիճանի կծու և անտանելի գարշահոտութեամբ միանգամայն թունաւորում է օդը: Աւելացրէք սորա վրա և գիշերները նոյն փողոցում մսավաճառներից մորթված ոչխարների վեղրոներով ածելիք արիւնն ու փորոտիքը, լէշը, հարևան պօդվալչիկներից կամ փռնչիներից ձգած կատուի մեծութեամբ սատկած մկները և դուք մի անփոփ հասկացողութիւն կազմած կը լինէք յիշեալ խողովակի կապոյտ ցեխի կամ նեխուածքի կազմութեան մասին:

բ) Յիշեալ փողոցի անկիւնը տասնաւոր պօդվալների ամենամօտ, փոքր ի շատէ, ծածուկ անկիւնը լինելով, այսօր ընդհանրութեան համար իբրև հասարակական արտաքնոց է ծառայում: Քանիցս անգամ այդ փողոցի վրա գտնվող պատշգամբից խնդրել են այդ կեղտոտութիւն յառաջացնողներին, որ փոքր ինչ գնան ներքև, բայց միշտ զանազան սպառնալիքների հետ հազարաւոր զզվելի յիշոցներ են եղել պօդվալներում գինով մկրտված այդ պարոնների պատասխանը:

Մի՞թէ ոստիկանութիւնը այդ անկարգութիւնները չէ տեսնում. ինչու նոցա առաջը չէ առնում, գուցէ հարցնէք դուք: Ինչպէս չէ տեսնում, կը պատասխանենք ձեզ, հէնց նոյն իսկ այդ կեղտոտութեանց դէմ առ դէմ նայող չինութեան սենեակներից մէկումն է բնակվում և այս բաժնի տասնապետը, բայց թէ ինչու հոգ չէ տանում դա այս մասին, որովհետև անտարբերութեամբ աւելի հեշտ է պրծնում:

գ) Յայտնի է, որ այն օրից ինչ քաղաքիս ըսպանդանոցը Նաւթլուխ տեղափոխեցին, այն օրից սկսած արգելված է քաղաքիս մսավաճառներին այլ ևս իրանց խանութներում միս մորթել, բայց այսօր մեր մսավաճառները, չը գիտեմ ծածուկ թէ թոյլտուութեամբ, իրանց խանութների յետևում կամ նոցա տակ եղող պօդվալներումն են ամենայն իրաւամբ, օր ցերեկով, իրանց ոչխարները մորթում և ծախում: Նոյնը անում են և Մուխրանեան կամուրջի մօտ, Պարանբէկօվի քարվանսարայի ներքևի յարկում եղող մսավաճառները, որոնց վեղրօներով ոչխարի արեան և փորոտիքի Կուրը ածելուն ես ականատես եղայ. նոյնը կը տեսնի և ամեն մէկը ձեզանից յիշեալ կամուրջով անցնելիս: Իսկ նորանից մի քանի քայլ հեռու՝ ներքևում թէ ինչ զարշելի աղտեղութիւններ են թափվում Կուրը կաշուէ գործարանների քարխանաներից, ես լռում եմ:

Ինչպէս վերևն էլ յիշեցի, սոքա դեռ ևս իմ սեպհական աչքով տեսածներս են. ով գիտէ թէ ինչ կեղտոտութիւններ են տիրում քաղաքիս դեռ աւելի յետ ընկած, օր. Հաւլաբարի, Միջի փողոցի, Խարբուխի թաղի և այլ թաղերի տարիներով չը սրբվող փողոցները:

Այժմ, ասեցէք խնդրեմ, մի այսչափ կեղտոտութեան մէջ կորած քաղաքում, այն ևս մի այսպիսի տօթային եղանակում, որ օրուայ տօթը 38—40% էր հասնում, եթէ Տէրը մի արասցէ, մի տարափոխիկ հիւանդութիւն կամ հէնց նոյն իսկ խոլերան մեզանում էլ երևնալու լինի, մի՞թէ տեղիք կունենանք տրտնջալու, քանի որ մենք ինքներս ենք մեր անհոգութեամբ և մեր սեպհական ձեռքով նորան մեզ մօտ հրաւիրողը:

Աւելորդ չեմ համարում այս ևս նկատելու, որ եթէ մի այսպիսի անկարգութիւն գիւղում կամ գիւղաքաղաքում լինէր, ով գիտէ, մինչև այժմ քանիցս անգամ մեր լրագրութեան նիւթ եղած լինէր, բայց քանի որ դոքա մեր աչքերի առաջ են, այդ մեզ աննկատելի է: Զարմանալի անտարբերութիւն:

* * *

ՆԱՄԱԿ ՇԱՄԱԽՈՒՑ

—

Յուլիսի 20-ին

Տասը տարուց յետոյ մտնելով իմ հայրենիքս, Շամախի, ամեն կողմ փնտռում էի մխիթարական երևոյթներ, նախանձախնդիր լինելով միւս հայաբնակ քաղաքներին. սակայն, ցաւում եմ, որ ոչինչ չը գտայ այստեղ նոր, համակրելի, ոչինչ մխիթարական. նոյն հնասէր մարդիկ, նոյն փլատակներ, նոյն անշարժութիւն, նոյն անտարբերութիւն դէպի լուսաւորողը: Եւ սակայն այդ բոլորի պատճառը բնութեան այն սարսափելի հարուածն է, որ մի ակնթարթում կործանում է չէն, փառաւոր տներ, եկեղեցի, ուսումնարան, մի խօսքով այն ամենը, ինչի վրա մարդիկ տասնեակ տարիներով, գուցէ և դարերով, գործ են դնում իրանց աշխատանքը. այդ երկրաշարժն է, որի համը ճաշակել են մեր պապերը շատ հին ժամանակներից: Անի քաղաքը երկրաշարժի զոհերից մէկն է, որ մարդ խսկոյն յիշում է նայելով Շամախու աւերակներին: Վերջին 25 տարում շամախեցիք երկու անգամ ենթարկվելով երկրաշարժի սաստիկ հարուածներին, համարեա կորցրել են իրանց նիւթական ոյժը. այժմ այն ամեն փառաւոր երկյարկանիների տեղ, կը տեսնէք քաշ-քաշ խուցեր, տեղ-տեղ փայտի, աղիւսի և տաշած քարի. առաջինը անկասկած ամենից յարմարն է, բայց թանգութեան պատճառով դժուար է ամենի համար ունենալ փայտեայ տըներ, մինչդեռ սեփական քարեր ունեցողը անգամ դժուարանում է, փող չունենալով, քանդվածը կառուցանել: Ժողովրդի մեծ մասը գնացած է (խօսքս հայերի վերաբերմամբ է) դէպի օտարութիւն, որոնք պարապվում են, ինչպէս և մնացեալները, արհեստով և վաճառականութեամբ: Վերջինները կազմում են ժողովրդի հարուստ դասը, որոնց քանակութիւնը իմանալու համար, գիմեցի կիրակի օրը եկեղեցի, բայց բարեպաշտ ժողովուրդը միայն իր մի քանի ծերունի ներկայացուցիչներին էր ուղարկել. ճաշին վերի Նոր եկեղեցում քարոզում էր տեղիս Թադէոս եպիսկոպոսը (Աստուած քարոզ համարէ). զարմանալի է, էջմիածինը ինչ է մտածել այդ մարդուն այստեղ ուղարկելով (զարմանալի է նոյնպէս և այն, որ շամախեցիք իրանք էլ այդ հասկանալով լռում են): Մինչդեռ նրանք տեսնում են, որ ինչպէս Սարգիս վարդապետի սրի երկու կողմն էլ կտրում է,—եթէ ինձ չեն հաւատում թող գնան ժողովարան և տեսնեն այնտեղի կանանց և սրանց ահագին բազմութիւնը,—լուսաւորչականները ընկած են միայն քէֆի ետևից: Քէֆ, քէֆ ու քէֆ, ահա նրանց իդէալը: Ի՞նչու նրանք չեն պահանջում էջմիածնից մի եռանդոտ քարոզիչ, որ Աստուծոյ խօսքը կենդանի հասկացնէ ժողովրդին, և ոչ թէ կենդանի խօսքը մեռցնէ. ինչի էք հրաւիրում Բագուից Ճերմակեան հայրիկին. մի՞թէ ձեր եպիսկոպոսի քարոզի միտքը վերջին ձեր մանուկները չեն կարող բացատրել: Աւելորդ չի լինի ասել, որ նոյն-կիրակի առաւօտ գնացի Նոր եկեղեցի. եպիսկոպոսը գաւթում զբօսնում էր, մի վարդապետ և մի կամ երկու տիրացուներ շարական էին երգում. ե-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒ ՆՈՑԱ ՀԱՄԱՌՕՏ ԾՐԱԳԻՐԸ

—

Ռուսաստանում ևս մի քանի քաղաքային վարչութիւններ (земство) շատ լաւ հասկացել են շարժական դպրոցների բարձր նշանակութիւնը ներկայ ժամանակումս և բաւականի յաջողակ փորձեր եղել են տարածելու այդ գաղափարը և իրագործելու նորան Ռուսաստանի աղքատ համայնքներում՝ համաձայն տեղի կլիմայական և աշխարհական պայմաններին *): Ռուսաստանի մի քանի գաւառներում արդէն բացած և բացվելիք շարժական դպրոցները թէև իրանց նպատակով մօտենում են Շվեդիա-Նորվեգիայի շարժական դպրոցներին, բայց իրանց ներքին կազմակերպութեամբ տարբերվում են նորանցից: Այդպէս օր. Պետերբուրգի գաւառի իւրաքանչիւր չորս դպրոցի համար որոշված է վարձել մի ուսուցիչ, որ պիտի պարապէ նոցանից իւրաքանչիւրում, ամբողջ ուսումնարանական տարում, 2 ամիս միայն, իսկ մնացեալ ժամանակը աշակերտաց հետ պիտի պարապէ ուսուցչի օգնականը, այսինքն ժողովրդական դպրոցից աւարտածներից մէկը:

*) Ռուսաստանի հիւսիսային նահանգների մի քանի զեմստվօների կողմից առաջարկած պրօէկտները շարժական դպրոցների՝ արդէն սանկցիա են ստացել այժմեան լուսաւորութեան մինիստր Դելեանօվի կողմից, թէև այդ տեսակ պրօէկտներ առաջարկած ունէին և նախկին մինիստր Սաբուրօվի և բարօն Նիկօլայի ժամանակները:

Ա. Գ.

Ցարսկօսելսկու քաղաքային վարչութիւնը 1879 թ. մի առ ժամանակ որոշել է 4 դպրոցի համար երկու ուսուցիչ վարձել, նշանակելով դպրոցի պահպանութեան համար տարեկան մօտ 1,000 րուբլի. վարչութեան որոշմամբ իւրաքանչիւր շարժական դպրոցում ուսումը շարունակվում է 3 ամիս, այն է, սկսվում է պարապմունքը սեպտեմբերի 15-ից մինչև դեկտեմբերի 15-ը, իսկ ուսումնարանական միւս կէս տարին, այն է յունվարի 15-ից մինչև ապրիլի 15-ը պարապել մի ուրիշ տեղ:

Այդպիսով իւրաքանչիւր դպրոց ամբողջ ուսումնարանական տարին երկու տեղ է փոխվում, և հաւատալ կարելի է, որ նա այդ կարճ միջոցում գոնեա մօտ 50 երեխայի կարող է սովորեցնել կարդալ, գրել և հաշուել, ի բաց առնելով դեռ այն, որ այդ տեսակ դպրոցը կարող է չատերին անգրագիտութեան բեցիդիվիզմի առաջն առնել. նաև այնտեղ, որտեղ կայ եկեղեցի գիւղական քահանան ևս կարող է դպրոցում կրօնից դասախօսել: Վարչութիւնը կարծում է, որ 4 շարժական դպրոցը 5 տարվայ ընթացքում կարող է 800—1000 երեխայի գրագիտութիւն ուսուցանել:

Ոչ միայն յիշեալ զեմստվօներն են հասկացել շարժական դպրոցների նշանակութիւնը, այլ և իրանք ռուս գիւղացիք մօտ են այդ գաղափարին: Այդ միտքը նոքա ոչ թէ փոխ են առել Շվեդիա—Նորվեգիայից և Ֆինլանդիայից, այլ և կարիքն է ստիպել նոցա ճանաչել շարժական դպրոցների նշանակութիւնը ներկայումս. ռուս գիւղացիք թէև չունեն լաւ կազմակերպված շարժական դպրոցներ իր իսկական նշանակութեամբ, այլ ունեն մի տեսակ դպրոցներ, որոնք բաւականի նմանութիւն ունեն շարժականներին և որոնց ընդհանրապէս տալիս են տեղափոխվող դպրոցներ (перехожія школы) կամ «ժողովրդական դպրոցի բաժանմունքներ» (отдѣленія народной школы) *): Այդ տեսակ դպրոցների համար ուսուցիչներ նշանակվում են գլխաւորապէս ժողովրդական դպրոցներից աւարտած աշակերտներ, վարժուհիներ, կամ պաշտօնաթող ունտեր-օֆիցերներ, զինուորներ, գրագէտ գիւղացիք, տիրացուք և այլն: Գիւղացիք առհասարակ մի այդ տեսակ ծանր պաշտօն, որպիսին է ուսուցչականը, չը վստահանալով յանձնել այդ տեսակ անփորձ ուսուցչաց, նոքա մի և նոյն ժամանակ վարձում են և մի ուրիշին, որ նա իւրաքանչիւր շաբաթ, կիրակնամուտ օրերը գայ և վերահսկէ ուսուցչի պարապմունքը և քննէ նորա շաբաթական պարապմանց արդիւնքները: Ուսուցիչները ստանում են իրանց ռոճիկը կամ ամսականով (2—3 րուբլի) և ամենայն ինչ պատրաստ, այսինքն սենեակը, ուտելիքը և խմելիքը. կամ ժողվում են աշակերտներից, իւրաքանչիւրից 30 կ.—1 ր. 25 կոպ. մի ամբողջ ձմեռվայ համար, իսկ աշակերտաց ծնողները հերթով (իւրաքանչիւրը մի-մի շաբաթ) ուսուցչին տանում են իրանց տները կերակրելու: Եթէ մի տնից մի աշակերտ է սովորում, այնտեղ ուսուցիչը երեք օր է ապրում, ուր երկու աշակերտ է սովորում—վեց օր և այլն: Դպրոցի համար սենեակը վարձում են գիւղացիք իրանց հարևաններից մէկից 3—4 րուբլիով, կամ ընտրում են մի աղքատ աշակերտի խրճիթ (նա մանաւանդ եթէ ուսուցիչը բնակարան չունի), որի ծնողները կարողութիւն չունեն ուսման վարձ տալ ուսուցչին, կամ ընտրում են մի ուրիշ խրճիթ այն պայմանով, որ այն խրճթի ուսանող աշակերտը ազատ մնայ ուսման վարձից, կամ վերջապէս դպրոցը—ուսուցիչը իր աշակերտներով—անցնում է մի տնից միւս տուն իւրաքանչիւր օր կամ իւրաքանչիւր շաբաթը մի անգամ՝ ծնողաց ցանկութեանը նայելով: Վառելիքը, դպրոց տաքացնելու համար, հասցնում են գիւղացիք նոյնպէս հերթով, այսինքն իւրաքանչիւր աշակերտից պահանջվում է 2 կամ 3 սայլ փայտ: Դասական առարկաները գնում են աշակերտաց ծնողները: Իւրաքանչիւր այդ տեսակ դպրոցում, նա մանաւանդ «ժողովրդական դպրոցի բաժիններ»-ում լինում է սովորաբար երկու բաժին. մի բաժինը կազմում են ընթերցանութեամբ պարապողները, իսկ երկրորդ բաժինը—գրութեամբ պարապողները. առաջին մասը բաժանվում է նոյնպէս երկու կարգի—այբբուբէն կարդացողներ և սաղմոս կարդացողներ: Խրճթում դուք կը տեսնէք երկու սե-

*) Տեղափոխվող կոչվում են այն պատճառով, որ ուսուցիչը իւրաքանչիւր օր կամ իւրաքանչիւր շաբաթը մի անգամ իր աշակերտաց հետ միասին տեղափոխվում է կամ անցնում է գիւղի մի խրճիթից դէպի միւսը:

Ա. Գ.

կեղեցու մէջ միայն մի մարդ կար: Թողնելով այդ այդպէս, գնացի ցածի Հին եկեղեցի (այդպէս է կոչվում). այնտեղ կային 5 ծերեր, երկու փիլոնաւոր քահանաներ, որոնք պատիւ էին ունեցել բազարում միմեանց հետ գաւազանահարաց տօնը կատարելու: Թողնելով վերջապէս Հինը, գնացի դարձեալ Նոր եկեղեցի, որտեղից այն միակ մարդն էլ հեռացել էր: Ի՞նչ հարկաւոր է այդ հին, խարխուլ գետնամէջ եկեղեցին, որ սարսափ է բերում մտնողի վրա, չը լինի թէ թափվի և իր փլատակների տակ զոհի եղածներին էլ: Արդեօք լաւ չէր լինի քանդել այդ եկեղեցին, ունենալ վերինը միայն, որ շքեղ և եկեղեցու կոչվելու արժանաւորութիւնը ունի, քան թէ ցածինը, որ քարվանսարի նման մի բան է, և հինի տեղը շինել օրիորդաց ուսումնարան: Վերջինի հիմքը դրած է կարմիր փողոցից քիչ ներքև մի լաւ տեղ, բայց կարօտ է մի գործունեայ մարդու աջակցութեան, որ վերջանայ. արդեօք Թադէոս եպիսկոպոսը պիտի լինի. քաւ լիցի:

Մոռացայ ասել, որ շուտով մի քանի տեղացի երիտասարդներ ներկայացումն կը տան, որոնք ամարանոց են եկած. այս կէտից քաղաքը խիստ լաւ յարմարութիւն ունի: Ներկայացումը կը կրկնվի Մագրասայ գիւղում, որ մի մղոն հեռաւորութիւն ունի քաղաքից և զուտ հայեր են բնակվում: Իմ ճանաչած գիւղերի վերաբերմամբ էլ կաշխատեմ պարապեցնել պատուական «Մշակի» ընթերցողներին:

Ալէքսանդր Աբէլեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Օգոստոսի 3-ին, առաւօտեան 8 ժամին, Հալաբարի կամուրջների մէջտեղ, Մետեխի տակ քանդվեց մի քարափի կտոր, վայր ընկաւ մի մեծ քար և ճանապարհը կապեց: Քարի կշիռը կը լինի 70 պուդ: Բաղդաւորապէս ոչ ոք չը վնասվեց, որովհետև այդ ժամանակ ոչ ոք չէր անցնում: Մնացած քարափներն էլ սկսում են քանդվել, և եթէ չը զգուշանան, ով գիտէ քանի մարդիկ կարող են վնասվել դրանից:

—

«Эхо» լրագիրը հաղորդում է, որ օգոստոս ամսին նորից Կրաեվսկու խմբագրութեամբ և Բիլբասովի աշխատակցութեամբ կը հրատարակվի «Голосъ» լրագիրը:

—

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ թագադրութեան բոլոր ծախսն է 6,500,000 րուբլի:

—

Լրագիրները հաղորդում են, որ երբ Փարիզ կը վերադառնայ Շարտրեան դուքսը, պէտք է հրատարակէ իր երեք ամսուայ ճանապարհորդութիւնը Ռուսաստանում:

—

ԲԱԹՈՒՄԻՑ հեռագրում են, որ յուլիսի 27-ին յորդառատ անձրևը Բաթում-Սամտրէդեան գծի վրա խանգարեց երկաթուղու գնացքը մի քանի կէտերում:

—

«Մշակի» անցեալ համարում տպված այն առաջարկութիւնը, որ հոգևոր իշխանութիւնը լուրջ և խիստ քննութիւն պէտք է բանայ այն քահանաների վերաբերութեամբ, որոնք բոլորովին ապօրինի ճանապարհով, առանց տարրական բարոյական արժանաւորութեան, լոկ փողով և այլ միջոցներով Մանկունու և Մամբրէի ժամանակը առատ քահանայութիւն, կամիլավկա և այլ աստիճաններ են ձեռք բերել—շատ լաւ տպաւորութիւն է գործել ընթերցողների վրա:

—

Սպասում ենք, որ տեղիս վիճակաւոր առաջնորդը սկսէ գործը, նա մանաւանդ, որ հէնց այդ քահանաներն են այժմ և ապագայում ա մ ե ն ա մ ե ծ խոչընդոտները դպրոցների և եկեղեցական գործերի մէջ: Առանց մաքրելու ամենից առաջ այդ տեսակ որոմներ, մենք կարծում ենք բոլորովին ապարդիւն կը լինի սպասել որ և է բարեկարգութիւն հոգևորական-դպրոցական խնդիրներում և գործերը մի և նոյն տարտամ և կաշկանդված դրութեան մէջ կը մնան: Մենք կարծում ենք, որ այս խնդրի վերաբերութեամբ՝ Սինօդը նոյնպէս կը դարձնի իր լուրջ ուշադրութիւնը:

—

ԲԱԹՈՒՄԻՑ մեզ գրում են. «Այստեղ սաստիկ շոգերից յետոյ, արդէն հինգ օր շարունակ անձրև է գալիս. եղանակը ցուրտ է: Առևտուրը շատ դանդաղ դրութեան մէջ է: Նաւթի առևտուրը լաւ է, միայն նաւթի վաճառականութեան համար բոլորովին յարմարութիւններ չը կան շինված: Երկաթուղին ուղտապանից ուշ է հասցնում ապրանքները:»

—

ԿԱՐՍԻՑ մեզ գրում են, որ Ղարսից ոչ հեռու, Գեօլբաշի գիւղի սահմաններում երեք վաճառական հայեր են սպանվել, որոնցից տարել են 12,000 րուբլ: Չարագործները դեռ չեն գտնվել:

—

Նոյն տեղից մեզ գրում են, որ Կարսից երկու ժամ հեռու, Սամավաթ գիւղում, ջրի համար մի քանի մարդկանց մէջ վէճ պատահելով, նրանցից մէկը սպանվում է:

—

ԿԱՐՍԻՑ մեզ հաղորդում են. «Այստեղ մսագործները հաշիւ տեսնելով, մէկը միւսին մահացու կերպով վիրաւորել է:»

—

Նոյն տեղից մեզ գրում են, որ Կարսից ոչ հեռու կորան Վարդան գիւղի անասունները. քրդերը քշել տարել էին նրանց, երկու մարդ վիրաւորել և մէկին սպանել յայտնի աւազակ Շաւէշի առաջնորդութեամբ, որը վերջին օրերում իր տասը հոգու բաղկացած խմբով յարձակվեց Զաչի գիւղի հայերի վրա, մէկին սպանեց և երկուսին մահացու կերպով վիրաւորեց: Քրդերից մի քանիսը կալանաւորված են, իսկ Շաւէշ աւազակապետը ազատօրէն շրջագայում և շարունակում է իր գործը: Տեղ-տեղ քրդերը և զարափափախ կոչված պարսիկները պատահած անասուններին քշում տանում են: Շօսէի ճանապարհից դուրս կողմնակի ճանապարհներով ճանապարհորդելը միանգամայն վտանգաւոր է. ամեն կողմ կարելի է սպասել աւազակաց խմբերի: Տեղական վարչութիւնը իր ուշադրութիւնը դարձնելով այս եղելութիւնների վրա, պէտք է խիստ միջոցներ գործ դնէ աւազակներին պատժելու, որպէս զի երկրին խաղաղութիւն տիրէ: Կարսի գրաւման առաջին տարիներում քրդերը, չէրքեզները և զարափափախ-պարսիկները չէին յանդգնում աւազակութեան ձեռնարկելու, բայց այժմ փոքր ի շատէ ծանօթանալով ռուսաց մարդասէր օրէնքների հետ, սկսել են ամեն տեսակ չարութիւն գործ դնել, խանգարելով ժողովրդի ապատութիւնը, տեսնելով որ բանտի մէջ առաւել կուշտ և հանգիստ կեանք կայ, քան թէ իրանց տանը:»

—

ԴԻԼԻՋԱՆ գիւղի հայոց հոգևոր ուսումնարանի հոգաբարձութիւնը խնդրում է մեզ յայտնել պ. պ. ուսուցիչներին, որոնք դիմել են հոգաբարձութեանը պաշտօններ խնդրելու, թէ թեմական տեսուչ պ. Գ. Աղայեանցը անձամբ այցելելով յիշեալ դպրոցը, հարկաւորած կարգադրութիւններն արել է արդէն:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Վիեննայի «Presse» լրագիրը հաղորդում է, որ Չերնոգորիայի իշխան Նիկոլայ օգոստոսի 3-ին (15) Կատարոյի վրայով գնում է Կ. Պօլիս այցելութիւն Թիւրքաց սուլթանին: Այս լուրը Թիւրքաց մայրաքաղաքում խիստ մեծ տպաւորութիւն գործեց: Վիեննայի լրագրի Պօլսի թղթակիցը գրում է, որ Թիւրքաց դիպլոմատիական շրջաններում իշխան Նիկոլայի այս այցելութեան մէջ տեսնում են յայտնի ապացոյց Ս. Պետերբուրգի և Կ. Պօլսի դիւանատների մօտենալուն: Սուլթանը փառահեղ ընդունելութիւն է պատրաստում իր հիւրին: Իշխանի և նորա սվիտայի համար ուղարկվում է «Իզեդին» նաւը: Թիւրքաց պալատի աբարողապետը (ցերեմոնիմէյստեր) և երկու ֆլիգել-ադիւտանտներ կը դիմաւորեն իշխանին: Իլդիզի-կեօշքի մօտ շքեղ պալատ է պատրաստված իշխանի և նորա սվիտայի համար:

—Սուէզեան ջրանցքի խնդիրը նորից առաջնակարգ տեղն է բռնում Անգլիայում: Լօնդօնի երկու լրագիրները—Standart» և «Daily News»—հաւատացնում են, որ տէրութիւնը և Լեսսեպսի ընկերութիւնը պատրաստվում են նոր պայմանագիր կապելու, որը աւելի ձեռնտու պէտք է լինի բրիտանական կառավարութեանը: Իբրև հաստատութիւն այս լուրի «Mémorial Diplomatique» լրագիրը հաղորդում է, որ Հերբերտ Գլադստօն, առաջին նախարարի որդին և համայնքների ժողովի անդամը, ուղևորվում է Ֆրանսիա վերջնականապէս համաձայնութիւն կայացնելու տէրութեան և Լեսսեպսի մէջ՝ երկրորդ Սուէզեան ջրանցքի վերաբերութեամբ:

—Փարիզում ստացվել է Սայգունից լուր, որ Անամի կայսր Թիւ-Դիւկը յուլիսի 20-ին մեռել է: Թիւ-Դիւկը միշտ թշնամի էր Ֆրանսիային: Փարիզի լրագիրները հաղորդում են, որ դորա մահից յետոյ Ֆրանսիացոց գործերը Տօնկինում աւելի յաջող կերթան:

—«Times» լրագիրը հաղորդում է, որ Անամի կայսր Թիւ-Դիւկի մահը խաղաղացնող բնաւորութիւն կունենայ Անամի և Ֆրանսիայի տէրութեանց համար: Տօնկինի արշաւանքի վերաբերութեամբ լրագիրը նկատում է, որ եթէ Ֆրանսիան հաստատէ իր հովանաւորութիւնը Տօնկինի վրա, Անգլիան հանգիստ աչքով կը նայի այդ բանին: Լօնդօնի լրագրի կարծիքով այդ հովանաւորութիւնը թէպէտ և կը մեծացնէ Ֆրանսիայի ազդեցութիւնը իր կօլօնիայի վրա, բայց ոչինչ նիւթական օգուտ չէ կարող բերել Ֆրանսիական տէրութեանը:

—Կ. Պօլսից հեռագրում են: «Սուլթանը վիրաւորված, որ իրան չընդունեցին երեք պետութիւնների դաշնակցութեան մէջ, մտածում էր հիմնել Թիւրքերի համար «Թիւրքական» ասված քաղաքականութիւնը, բայց Սայիդ փաշան հակառակեց այդ մտքին, յայտնելով, որ ներկայ ժամանակի յառաջդիմութիւնը պահանջում է աւելի լայն և աւելի ազատամիտ քաղաքականութիւն: Այն ժամանակ սուլթանը մեծ վիզիրի պաշտօնը առաջարկեց Ահմեդ-Վեֆիկ փաշային և յետոյ Էդհեմ-փաշային, բայց երկուսն էլ հրաժարվեցան:»

—Բայրամի տօներից յետոյ Բ. Դուռը կը դիմի մեծ պետութիւններին պետական պարտքի այն մասի վերաբերութեամբ, որը պէտք է հասնի Թիւրքաց տէրութեանը Բալկանեան թերակղզու վրա գտնվող այն հողերից, որ նա զիջել է միւս պետութիւններին:

—«Temps» լրագիրը հաղորդում է, որ Վադինգտօնը մօտ օրերս կը վերադառնայ Ֆրանսիա: Ֆրանսիական դեսպանը կը վերադառնայ Անգլիա իր պաշտօնի մէջ միայն օգոստոսի վերջը. այդ ժամանակ կը հաւաքվեն բրիտանական մայրաքաղաքում մեծ պետութեանց ներկայացուցիչները՝ վաւերացնելու Դանուբի վրա նաւագնացութեան Լօնդօնի դաշնագիրը:

—«Times» լրագիրը հաղորդում է, որ մինչև այժմ խօլերայից Ալէքսանդրիայում մեռել են 11,600 մարդիկ, որոնցից 4,500-ը Կայիրէում:

—«Polit. Corresp.» լրագիրը հաղորդում է, որ իշխան Պետր Կարագէօրգիեվիչ յուլիսի 25-ին

ղան. մէկի վրա նստում են ընթերցողները, իսկ միւսի վրա գրողները: Առաջին ձմեռը ծանօթացնում են աշակերտաց այբբուբէնի հետ հին եղանակով, նաև մի քանի թեթև աղօթքներ, երկրորդ ձմեռը—կարդացնում են սաղմոս, իսկ երրորդ ձմեռը—գրութիւն, այնպէս որ գիւղական տղան ամբողջ երեք տարում (երեք ձմեռ) սովորում է ուղիղ (թէև շատը անգիտակցաբար) կարդալ սլաւոներէն և բաւականի լաւ գրել: Սաղմոս կարդացողը ուսման կէսն է արած համարում, իսկ գրողը—ուսումը արդէն վերջացրած: Թուաբանութիւնը համարվում է իբրև մի զարդ, այդ պատճառով և նորա վրա ուշադրութիւն չէ դարձնվում բոլորովին: Ուսումը սկսվում է 7 ժամին առաւօտեան և վերջանում 8 ժամին երեկոյեան՝ ամենայն օր, բացի տօն օրերը. հանգստութեան համար նշանակվում է 1—$1\frac{1}{2}$ ժամ:

Այդ տեսակ դպրոցները, ինչպէս տեսնում ենք, թէև մասամբ նմանվում են շարժական դպրոցներին, բայց դոքա իրանց ներքին կազմակերպութեամբ բոլորովին տարբերվում են շարժականներից: Այդպիսիները չեն կարող նպաստել կանոնաւոր գրագիտութեան տարածմանը, այն ինչ Շվեդիա-Նորվեգիայի կամ նոյն իսկ Ռուսաստանի մի քանի զեմստվօների շարժական դպրոցների նման կազմակերպված դպրոցները կարող են շօշափելի օգուտներ տալ այն չափով, ինչ չափով տալիս են առ հասարակ տարրական դպրոցները գիւղերում: Սակայն այդ դպրոցները, այսինքն տեղափոխվող դպրոցները, գործելով մի գիւղի շրջանում՝ մի դժուարութեան առաջն են առնում, այն է, որ գիւղացիք էլ մի հասարակ գրագիտութեան համար չեն ուղարկում իրանց որդոց դպրոց մի քանի վերստերով հեռու ձմեռվայ ցրտին, ձիւնին, անձրևին. ընդունում են երեխայոց դպրոց նոցա ուսանելու լաւ ժամանակը և վերջապէս չեն պահանջում դպրոցական շինութիւն—մի խօսքով դա մի դպրոց է, որ բոլորովին բարձր չէ գիւղացւոց ուժերից:

Այժմ ցոյց տանք համառօտ կերպով շարժական դպրոցների ներքին կազմակերպութիւնը: Շարժական դպրոցը պիտի կազմէ մեր այժմեան մի դասարանական ծխական դպրոցի մի մասը, կամ նորա նախադուռը և պիտի անշուշտ կապ ունենայ նորա հետ այն մտքով, որ աշակերտը շարժական դպրոցի դասընթացը աւարտելուց յետոյ կարողանայ մտնել երեք տարի դասընթացք ունեցող մշտական դպրոցի եթէ ոչ բարձր, գոնեա նորա միջին բաժինը: Բացի դա շարժական դպրոցը պիտի տայ աշակերտին մի ամփոփ և լիակատար կուրս և մի և նոյն ժամանակ գործը պիտի այնպէս յարմարեցնել, որ աշակերտը, եթէ իր ուսումը շարունակելու միջոց կամ ցանկութիւն չունենայ մշտական դպրոցում, գոնեա ձեռք բերած լինի մի յայտնի ունակութիւն կամ սովորութիւն ինքնուրոյն աշխատութեան և ինքնազարգացման համար: Այդպիսով լաւ կազմակերպված շարժական դպրոցները պիտի ունենան հետևեալ սկզբունքները.

ա) Գրագիտութեան գործը շուտացնել և հեշտացնել:

բ) Նորա վրա անելիք ծախսերը թեթևացնել.

գ) Գործը այնպէս կարգադրել, որ աշակերտները, իւրացնելով սկզբնական ուսման դասընթացը, կարողանան մտնել մշտական դպրոցի միջին բաժինը նոր ուսումնարանական տարվայ սկզբից, այսինքն ուսանեն նորա երկրորդ տարվայ աշակերտաց հետ միասին:

դ) Զարգացնել աշակերտաց մէջ մի քանի լաւ սովորութիւններ և ունակութիւններ ինքնուրոյն գործելու և ինքնակրթութեամբ զարգանալու համար: Եթէ մենք ձգտում ենք միշտ թեթևացնել ծախսերը և շատացնել ժողովրդական լուսաւորութեան գործը, պիտի այնու ամենայնիւ ի նկատի առնել և այն, որ թեթևացնելուն և գործը շատացնելուն էլ սահման կայ: Շարժական դպրոցը իր մի հատ ուսուցչով չէ կարող մի տարվայ ընթացքում ունենալ հաստատ և որոշ հետևանքներ, նա չէ կարող ուսումը դնել որոշ և պարզ հիմունքների վրա առաւել քան ե ր ե ք կ ե ն տ ր ո ն ու մ, եթէ անգամ գրագիտութիւնը շատ սահմանափակ մտքով վերցնելու լինենք: Ահա և մենք նշանակում ենք տարին երեք կենտրոն մի դպրոցի համար և մէկ ուսուցիչ, նշանակելով նորան տարեկան 400 ր. նաև սենեակ, վառելիք և ծառայ: Բացի այդ պիտի ի նկատի առնել և այն, որ ուսումնարանական տարին չէ կարող ունենալ ուղիղ 12 ամիս, որովհետև նորա մէջ չեն մտնում ամառվան ամիսները ու տօները. բացի այդ հէնց ուսուցիչը ինքն չէ կարող պարապել և ամբողջ ամառը առանց հանգստութեան: Դուրս ձգելով ամառվայ արձակուրդները և տօները, մենք հաշւում ենք ուսումնարանական տարին 9 ամիս կամ 36 շաբաթ *): Այդ ժամանակամիջոցը կարելի է բաժանել երեք կենտրոնի վրա հետևեալ ձևով.—կամ ուսուցիչը իւրաքանչիւր կենտրոնի եռամսեայ շարժական դպրոցում պարապում է 3 ամիս շարունակ, կամ այդ 3 ամիսը կամ 12 շաբաթը կարգաւորում է հետևեալ կերպով—10 շաբաթ ուսուցիչը պարապում է առաջին կենտրոնում և հասցնում է աշակերտաց կատարեալ գրագիտութեան, որ նոքա ինքնուրոյն աշխատել կարողանան, հետևեալ 10 շաբաթը նա նոյնպէս աշխատում է երկրորդ կենտրոնում: Մի քանի օր առաջ, մինչև իր հեռանալը ուսուցիչը բաժանում է դասատունը մի քանի խմբերի և ղոցանից իւրաքանչիւրի վրա նշանակում է ընդունակ և յուսալի աշակերտներից մէկին, կամ թէ ուղղակի այդ պաշտօնը յանձնում է տեղական քահանային. քահանան օգնում է աշակերտաց, որ նոքա ճշդութեամբ կատարեն ուսուցչի նշանակած և տուած պարապմունքները՝ վերջացնելով 10 շաբաթական պարապմունքը երկրորդ կենտրոնում, ուսուցիչը երկու շաբաթ ժամանակով վերադառնում է առաջին կենտրոնը — աշակերտաց ինքնուրոյն աշխատանքները [illegible]

*) Եռամսեայ շարժական դպրոցը չէ կարող պարտաւորական համարվել ամեն գիւղի համար—դա կախված է գիւղացիների կարողութիւնից և միջոցներից, որոնք կարող են նորան 4, 5 և 6 ամսվայ դարձնել. բայց մենք այստեղ ցոյց ենք տալիս minimum-ը ժամանակի:

Ա. Գ.

հասաւ Ցետինիէ իր եղբօր հետ միասին, և մեծ ուրախութեամբ ընդունվեցաւ: Չեռնօգորիական գահաժառանգը դիմաւորեց իշխանին Բոժէ Պետրովիչի ուղեկցութեամբ:

—«Défense» լրագրի յուլիսի 25-ից Հռոմից տուած հեռագրի համաձայն, Նախագահ Գրէվի պապին ուղարկած նամակի մէջ յայտնում է նրան իր բարձր յարգանքի զգացմունքները և համակրութիւնը, բայց յայտարարում է, որ նա չէ կարող մինիստրներից և պարլամենտից անկախ գործել: Նա, այնու ամենայնիւ, պատրաստ է անել այն ամենը, ինչ որ կախված է իրանից օրէնքի հակառակ գործողութիւններին ընդդիմադրելու համար: Վերջաբանութեան մէջ Նախագահը ասում է, որ թէ իրան և թէ մինիստրների համար շատ անհաճելի կը լինէր որ և է անհամաձայնութիւն ունենալ սուրբ գահի հետ:

—Լրագիրները հաղորդում են, որ Բադախոզում ապստամբութիւն կայ: 1,200 զինւորներ և քաղաքացիներ գլխերով տիրապետեցին այդ քաղաքը: Հեռագիրը տեղեկացնում է, որ ապստամբութիւնը ճնշված է և ապստամբները մասամբ կալանաւորված են, և մասամբ փախան Պորտուգալիա: Ուշադրութեան արժանի է այն հանգամանքը, որ ապստամբները աղաղակում էին «կեցցէ Զօրիլլա»: Զօրիլլա և Սալմերօն, սպանիական հանրապետականների մէջ արմատականների և յեղափոխականների առաջնորդները, արտասահմանում են ապրում և այնտեղից առաջնորդում են շարժմանը: Շատ կարելի է, որ Բադախոզում պատահած այդ յուզմունքը պատրաստվող շարժման սկզբնական արտայայտութիւնն էր: Սպանիայում հանրապետական գաղափարները շատ հաստատ հիմքեր բռնեցին: Կաստէլարի ճառերը հիացմունքով են ընդունվում: Թագաւորութիւնը զրկվեցաւ իր հին արմատներից:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երկրաշարժը Իսկիա կղզում: Իտալական լրագիրները լի են լուրերով Հումբերտ թագաւորի Իսկիա կղզու այցելութեան և ապա Նէապօլի հիւանդանոցների մասին, ուր գտնվում էին վիրաւորվածները և վնասվածները: Թագաւորի գալուստը պարտական են իրանց փրկութեամբ: Սաստիկ գարշահոտութեան պատճառով, որ տարածվում է փտող դիակներից, կարգադրութիւն եղաւ կանգնեցնել փորուածքները և ջրել աւերակները ու աղբը չը հանգցրած կրով: Այդ կարգադրութիւնը, թէպէտ և տարափոխիկ հիւանդութեան առաջն առնելու համար էր արված, բայց յուսահատութեան մէջ գցեց կղզու բնակիչներին և Իտալիայի մէջ սաստիկ անբաւականութիւն յարուցեց: Օրինակներ էին բերում, որոնցով ապացուցվում էր, թէ շատ դէպքեր կային, որ մարդիկ փրկվում էին տասը օր աւերակների տակ մնալուց յետոյ, և այդ պատճառով վերոյիշեալ կարգադրութիւնը չափից դուրս խիստ և տմարդի էին անուանում: Երբ Թագաւորը Կազամիչիօլի մօտ ափ իջաւ, ազգաբնակութիւնը, բարձր հեծկլտալով, ընկաւ Նրա ոտները և աղերսում էր Նրան շարունակել փրկարար աշխատանքները: Թագաւորը՝ խորը յուզված և դժուարութեամբ պահելով արտասուքները, անյապաղ հրամայեց, որ աշխատանքները շարունակվեն: Մանրամասնաբար զննելով Կազամիչիօլի աւերակները, միապետը այցելեց կղզու բոլոր կէտերը, մինչև անգամ դժբախտութիւն պատահած ամենաանմատչելի տեղերը: Մինիստրները չը կարողացան հետևել Թագաւորին, որը, մի քանի ադիւտանտների ուղեկցութեամբ, չէր խնայում իրան, ամբողջ օր մնալով կիզող արեգակի ճառագայթների տակ և շատ անգամ իր կեանքը վտանգի էր ենթարկում: Նա մխիթարում էր մնացածների ազգականներին, խրախուսում էր զօրքին, օգնութիւն էր հասցնում աղքատներին, անձամբ հոգում էր այրիների և որբերի ապահովութեան վրա: Թագաւորի հրամանով Նէապօլից պահանջվեցան էլի երկու հետևակ զնդեր և գործը սկսվեցաւ կղզու ամբողջ տարածութեան վրա: Այն ժամանակ Նէապօլում կայծակի արագութեամբ լուր տարածվեցաւ Թագաւորի մեծահոգութեան և անձնազոհութեան մասին և, երբ Նա կղզուց վերադարձաւ, ազգաբնակութիւնը ի պատիւ Նրա մեծ ցոյցեր արաւ: Թագաւորը երկարատև ժամանակ անցկացրեց հիւանդանոցներում և որբանոցներում, ուր ժամանակաւորապէս բնակեցրած են շատ որբեր: Այդպիսի որբանոցներից մէկում մի փոքրիկ աղջիկ դիմաւորեց Թագաւորին և բարձր լալով, խնդրում էր չը թողնել նրան, որովհետև ինքն միայնակ է մնացել աշխարհիս վրա: Ինքն իրան հասկանալի է, որ Թագաւորը խոստացաւ ապահովել նրա կեանքը: Ամբողջ Իտալիայում յօգուտ վնասվածների բացած ստորագրութիւնը շատ յաջող է գնում. արդէն մօտ երկու միլիօն լիրա փող է ժողովված:

* * *

«Temps» լրագրին ուղարկված է Պաստէրի հետևեալ նամակը, որ նա գրել է, երբ նրանից խնդրել են հաղորդել այն հրահանգները, որ նա տուել է Եգիպտոսի մէջ խօլերայի դէմ մաքառող Ֆրանսիական մասնաժողովին: «Այն նախազգուշութիւնները, որոնց ես առաջարկել եմ Ֆրանսիական խօլերային մասնաժողովին, բոլորն էլ վերաբերում են այն դէպքերին, երբ հարկաւոր է լինում—մաքառել վարակման պատճառների դէմ: Այդ նախազգուշութիւնները ես ցոյց եմ տուել, հիմնվելով այն հաստատ ենթադրութեան վրա, որ խօլերան մտնում է մարդու կազմուածքի մէջ ոչ թէ շնչառութեան ճանապարհներով, այլ բացառապէս մարսողական ճանապարհներով, բացի կատարելապէս բացառական հանգամանքներից: 1) Պէտք է չը խմել այն ջուրը, որ գործ է ածվում այնտեղ, որտեղ իջևանում է մասնաժողովը, մինչև այդ ջուրը չեռացնվի և սառեցնելուց յետոյ երեք րոպէ չը շարժվի կլստացրած շշերի մէջ: Տեղական ջուրը կարելի է գործածել հետևեալ պայմաններով. վերցնել ջուրը ուղղակի աղբիւրից մի ամանով, և ջուրը վերցնելուց առաջ պէտք է բռնել մինչև 150 $^0/_0$ կամ աւելի տաքացրած օդի մէջ մի քանի րոպէ: Կարելի է գործածել բնական հանքային ջրերը: 2) Գինին կարելի է գործածել շշերի մէջ տաքացրած մինչև 55—60 $^0/_0$ և խմել նոյնպէս տաքացրած բաժակներով: 3) Գործածել չափազանց եփած կերակուր, իսկ մրգերը և բանջարեղէնը առաջ լուանալ եփած ջրի մէջ, որը պահվում է այն ամանի մէջ, որում եփած է, կամ որը ածվում է նոյնպէս տաքացրած ամանի մէջ: 4) Հացը գործածել բարակ կտորների կտրած և ուտելուց առաջ 20 րոպէ պահել մինչև 150 $^0/_0$ տաքացրած օդի մէջ: 5) Կերակուրների համար գործածվող բոլոր ամանները պէտք է նախապէս տաքացնվեն մինչև 150 $^0/_0$: 6) Զարսանները և սպիտակեղէնը պէտք է լուանալ սաստիկ տաքացրած ջրով և յետոյ ցամաքեցնել: 7) Երեսը լուանալու համար գործածվող ջուրը պէտք է եփել և սառեցնելուց յետոյ խառնել $^1/_{500}$ թթուածինի հետ: 8) Մի քանի անգամ օրը լուանալ երեսը և ձեռքերը այդպիսի ջրով: 9) Միայն այն դէպքում, երբ պէտք է գործ ունենալ խօլերային դիակների կամ նրանցից կեղտոտած լուացքի հետ, պէտք է բերանի և քթի վրա դնել բարակ մետաղական գործուածքի երկու կտորից շինված փոքրիկ դիմակ և այդ երկու կտորների մէջ դնել 1 սանտիմետր հաստութեան բամբակ:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 օգոստոսի: Երէկ Պրէօբրաժենսկի մայր-եկեղեցու մէջ կատարվեցաւ աւագ քահանայ Բաժանովի թաղման կարգը: Կարգը կատարեց Ս. Պետերբուրգի միտրոպոլիտ Իսիդօր, բազմաթիւ պալատականների և այլ հոգևորականութեան հետ, ներկայութեամբ Թագաւոր կայսրի, Մեծ իշխանների և բազմաթիւ բարձրաստիճան անձանց: Թաղման կարգի կատարելուց յետոյ Թագաւորը և Մեծ իշխանները ուղեկցեցին դագաղին մինչև եկեղեցու պարիսպը: Ժողովրդի ահագին բազմութեամբ ուղեկցված յուղարկաւորութիւնը հասաւ Ալեքսանդրո-Նեվսկի վանքը, որտեղ և կատարվեցաւ թաղումը: Շուտով Ս. Պետերբուրգի մէջ կը բացվի ապաստանարան արժանաւոր ստիճանաւորների այրիների և որբ աղջկերանց համար, որոնք որբերին օգնող մասնաժողովի հովանաւորութեան տակ են եղել:

ՄՈՍԿՎԱ, 4 օգոստոսի: Երէկ „Биссеровое Болото“ անուանված տեղը բացվեցաւ տորֆը մշակելու համար մեքենաների և գործիքների առաջին աշխարհահանդէսը Ռուսաստանի մէջ: Քաղաքագլուխ Չիչերինի հրաժարականի մասին լուրը հաստատվում է:

ԼՈՆԴՈՆ, 4 օգոստոսի: Երէկ գումարվեցաւ այստեղ Դունայեան կոնֆերենցիա դաշնագիրը վաւերացնելու համար:

ԿԱՏՏԱՐՈ, 4 օգոստոսի: Չեռնօգորիական իշխանը ուղևորվեցաւ Կ. Պօլիս:

ՑԵՏԻՆԻԷ, 4 օգոստոսի: Կ. Պօլիս ուղևորվելուց առաջ չեռնօգորիական իշխանը մի շրջաբերական հրատարակեց, որի մէջ ասված է, թէ դարևոր կռւից յետոյ, Թիւրքիայի հետ խաղաղութիւն է հաստատված և այդ պատճառով չեռնօգորիական իշխանը առաջին անգամ կարող է այցելել Կ. Պօլիսը և որ այդ ճանապարհորդութեան նպատակն է՝ ամրացնել բարեկամական յարաբերութիւնները և նպաստել իշխանութեան խաղաղ զարգացմանը:

ՄԱԴՐԻԴ, 4 օգոստոսի: Թագաւորը երէկ ընդունեց սենատի անդամներին և պատգամաւորներին և յայտնեց, թէ վերջին ապստամբութիւնը չի փոփոխի Նրա դիտաւորութիւնը գահի շահերը ժողովրդի ցանկութիւնների հետ համաձայնեցնելու մասին:

ՎԻԷՆՆԱ, 4 օգոստոսի: Երէկ քաղաքի փողոցների մէջ ածված էին բանւորներին ուղղված սօցիալական ազդարարութիւններ:

ՎԻԷՆՆԱ, 4 օգոստոսի: Այսօր առաւօտ բացվեցաւ էլեկտրական աշխարհահանդէսը:

ԶԱԳՐԵԲ, 4 օգոստոսի: Այստեղ խօրվատները նշանաւոր ցոյցեր գործեցին մադեարական կառավարութեան դէմ: Երէկ ժողովուրդը պոկեց կառավարչական շինութիւններից պետական դրօշակները մադեարական գրուածքներով և նրանց ոտնակոխ արաւ: Պետական շինութիւնների ապակիները ջարդեց և ստիպեց պահապաններին նախկին օրը եղած ցոյցերին մասնակցող կալանաւորվածներին արձակել:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

տուգելու և վերջնականապէս ամրացնելու նոցա մէջ իրանց սովորածները. դորանից յետոյ նա գնում է երրորդ և վերջին կենտրոնը, կրկին հասցնում է աշակերտաց կատարեալ գրագիտութեան և երկու շաբաթով դառնում է երկրորդ կենտրոնը. վերջապէս այստեղից երկու շաբաթով ևս անցնում է երրորդ կենտրոնը: Ուրեմն ուսուցչի 12 շաբաթվայ աշխատանքը իւրաքանչիւր կենտրոնում բաղկացած է երկու շրջանից—12 շաբաթից և 2 շաբաթից. այդ երկու շաբաթը, ինչպէս տեսանք, նշանակվում է ինքնուրոյն աշխատանքի համար, որ յետոյ տուգում է և նայում է ուսուցիչը: Ուրեմն շարժական դպրոցում աւանդելու նիւթի քանակութիւնը պայմանաւորվում է նախ 12 շաբաթվայ շրջանով, երկրորդ, դպրոցի հիմնական խնդրով—տալ աշակերտաց լիակատար գրագիտութիւն և այնպիսի պատրաստութիւն, որ նոքա կարողանան իրանց դպրոցական պարապմունքը շարունակելու համար մտնել երեք տարի դասընթաց ունեցող մշտական ժողովրդական դպրոցի երկրորդ բաժինը՝ նոր ուսումնարանական տարվայ սկզբից, այսինքն ուսանեն երկրորդ տարվայ աշակերտաց հետ միասին և մի և նոյն ժամանակ ընդունակ լինեն ինքնակրթութեան մէջ, որ շատ կարևոր է մանաւանդ նոցա համար, որոնք այլ և այլ հանգամանքներից ստիպված չեն կարողանում մտնել մշտական դպրոցներ:

Որպէս զի շարժական դպրոցները կարճ ժամանակամիջոցում կարողանան տալ շօշափելի օգուտներ, հարկաւոր է ունենալ այդ ծանր պաշտօնի համար լաւ կրթողական ցենզ ունեցող ուսուցիչներ, որպէս զի մի ժամը, մի րոպէն անգամ իզուր չը կորչէ այս կամ այն վարժութեանց համար, որոնք չունեն նշանակութիւն շարժական դպրոցների համար: Եթէ մենք եռամեայ դասընթաց ունեցող շարժական դպրոցների համար նշանակենք մանկավարժական գործի հետ բոլորովին անծանօթ մարդիկ, մենք այն ժամանակ շարժական դպրոցները ոչ թէ օգտակար, այլ վնասակար կարող ենք համարել: Այժմ ամեն մի մարդու գլխում հարց է ծնվում՝ թէ որտեղից մենք ճարենք այդքան քանակութեամբ լաւ պատրաստված ուսուցիչներ: Բայց մենք չէինք դժուարանայ այդ հարցին բաւարար պատասխան տալ. բաւական է, եթէ մենք ուսուցչի համար նշանակենք բաւարար ռոճիկ, և փոքր ի շատէ պատրաստված և արժանաւոր ուսուցիչներ ինքեանք դուրս կը գան ամենակարճ ժամանակում բաւական թւով, այսինքն եթէ ուսուցչի համար, ինչպէս ասեցինք, նշանակենք տարեկան 400 րուբլի ռոճիկ, նաև սենեակ, վառելափայտ և ծառայ:

Ամենաքիչ պահանջը, որ կարելի է դնել շարժական դպրոցի ուսուցչի վրա, բացի գործնական-մանկավարժական տեղեկութիւններից, այդ այն տարրական-հանրակրթական պատրաստութիւնն է, որ տալիս է աշակերտին իւրաքանչիւր վիճակային դպրոց վեց կամ եօթ տարվայ դասընթացով, հաշւելով այստեղ և պատրաստականները. ուրեմն վեց կամ եօթը տարի դասընթաց ունեցող վիճակային դպրոցների աշակերտները կարող են լաւ ուսուցիչներ դառնալ շարժական դպրոցների համար: Այդ աշակերտները կարող են ոչ միայն գործնականապէս ծանօթանալ դաստիարակութեան նոր եղանակների հետ, այլ և կարող են մասամբ և լսել նոցա տեսական կուրսը. իսկ այդ խնդիրն էլ կարող են կատարել վիճակային դպրոցների բարձր դասատանց ուսուցիչներն ինքեանք: Նոքա, որոնք չեն ուսել վիճակային կամ նորա նման դպրոցներում, բայց իրանց ինքնակրթութեամբ բաւականի զարգացած են, կարող են լսել վիճակային դպրոցների աշակերտաց հետ միասին մանկավարժական կուրսեր. ի հակառակ դէպս, եթէ այդ չը յաջողվեց, կարելի է բանալ մանկավարժական կուրսեր տեսական և գործնական պարապմանց համար իւրաքանչիւր թեմում ամառվայ արձակուրդներին կամ Ջրօրհնէքի և Զատկի տօներին: Մի քանի օր առաջ, մինչև ուսուցչի գիւղը ճանապարհվելը, նախապէս յայտարարում են այն գիւղի տանուտիրոջ: Գիւղացիք նշանակում են շարժական դպրոցների համար իրանց խրճիթներից յարմարագոյնը, այսինքն այն, որ փոքր ի շատէ բաւականացնում է դպրոցի առողջապահութեան պահանջներին: Դորա համար կարծեմ շատ լաւ կը լինէր, որ թեմական տեսուչը կամ նորա օգնականներից մէկը (եթէ ունի) ինքն անձամբ գնար գիւղը, ընտրէր յիշեալ պայմաններին համաձայն մի խրճիթ և որոշէր ուսանող աշակերտաց կամ դպրոցական հասակ ունեցող տղայոց թիւը: Եթէ ունևոր գիւղացին չի համաձայնվիլի տալ իր խրճիթը դպրոցի համար ձրիաբար, որի մասին կասկածում ենք, այն ժամանակ, ի հարկէ, պիտի հատուցանել այն գումարը, որ կարող է գիւղական ժողովը կամ վարչութիւնը: Թէ տան վարձը և թէ ուսուցչի վարձը և ուրիշ ծախսերը պիտի ծանրանան ոչ թէ միայն մի գիւղի վրա, ինչպէս նկատեցինք, այլ այն գիւղերի վրա, որոնք մտնում են դպրոցական շրջանի մէջ: Գիւղացիք պարտաւորվում են ուսուցչի համար ուղարկել ձի կամ սայլ, որ նա գայ և բերէ իր հետ դպրոցական պիտոյքները և ձեռնարկները: Աւելի մեծ և հարուստ գիւղերը պարտաւորվում են մի քանի տարում շարժական դպրոցների անունով գիւղացիներից ժողոված կամ զանազան ընկերութիւններից յատկացրած գումարներից այնքան փող յետ ձգել, որ կարողանան մշտական դպրոցի համար տուն կառուցանել: Եթէ գիւղը կարողացաւ շինել իր ապագայ մշտական դպրոցի համար առանձին տուն, բայց մի և նոյն ժամանակ չը կարողացաւ առանձին ուսուցիչ վարձել իր մշտական դպրոցի համար, գոնեա այն ժամանակ շրջող ուսուցչի համար աւելի յարմար է դպրոցի իսկական շինութեան մէջ պարապել, քան թէ այս կամ այն գիւղացու խրճիթի մէջ:

Նախ քան թէ առաջարկենք այստեղ շարժական դպրոցների պարապմանց ծրագիրը, թոյլ կը տանք մեզ ասել այստեղ մի քանի խօսք գիւղական-ծխական դպրոցների այժմեան ծրագիրների մասին:

(Կը շարունակվի)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎԸ յայտնում է, որ ա) ներկայ օգոստոսի 25-ից կը սկսվեն ընդունելական քննութիւններ քաղաքային արհեստական ուսումնարանը մտնելու համար, բ) սեպտեմբերի 1-ից ուսումը կը սկսվի ինչպէս արհեստական, նոյնպէս և քաղաքային տարրական ուսումնարանների մէջ և գ) խնդիրքները ուսումնարան մտնելու մասին տրվում են քաղաքային վարչութեանը:

1—3

Ի. Ա. ՄԵԼԻՔ-ԲԷԳԼԱՐԵԱՆԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՐԷԱԼԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ ՄԷՋ (ԹԻՖԼԻՍ, ԲԱՐՈՆՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑ, ՏՈՒՆ № 10) լրացուցիչ և ընդունելական քննութիւնները կը սկսվեն օգոստոսի 23-ին, իսկ ուսումը սեպտեմբերի 1-ին:

Ուսումնարանը ունի չորս սովորական դասատուններ, ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ դասատուն և ԿԼԱՍԻԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ: Աշակերտները ընդունվում են գիշերօթիկ, ճաշով և երթեւեկ:

1—5

ՏՊԱԳՐՎԱԾ Է և ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԻ ՇՈՒՇՈՒՄ „ԱՐԱՐԱՏԻ ՎՐԱ“

ճանապարհորդական նկարագրութիւն պրօֆէսսօր Մօրդօվցեվի: (Թիֆլիսից սկըսած մինչև Արարատի (Մասիսի գագաթը):

փոխադր. Ա. Բաբախանեանց:

Բաժանորդագինն է 80 կոպ.: Տպագրվելուց յետոյ գինը կը լինի 1 րուբլի:

Ցանկացողները կարող են դիմել. Шуша, Аракелу Бабаханянцу.

3—3

„ԱՂԲԻՒՐ“

կէս տարվայ բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է:

կէս տարվայ բաժանորդները կը ստանան № № 4—6, որովհետև Հարֆիլդի կենսագրութիւնը, որ շարունակվելու է հետևեալ համարներումն էլ, սկսուել է տպագրուել № 4-ից:

կէս տարվայ բաժանորդագինը 2 րուբլի է:

Պօլսում «Աղբիւրին» կարելի է ստորագրուել «Բուրաստան Մանկանց» հանդիսի խմբագրատանը:

ՈՒՐԻՇ ՏԵՂԻՑ 25% ԷԺԱՆ ցիտրատ-մագնեզիա, կաֆէ աղացներ, ութօներ, մսհաճակալներ, կարբօլեան փոշի տարափոխիկ հիւանդութիւնների դէմ, կլեօնկա, դանակներ և պատառաքաղներ, շշէօտկաներ, գրիչներ, **ԹԷՅ** 1-ին հունձի: **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ:**

7—10

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

„ՀԱՅՈՑ

առաջին ընդհանուր

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ“

Ծախվում է կենտրօնական և կովկասեան գրավաճառանոցում:

գինն է 50 կոպէկ:

կարելի է ձեռք բերել նաև աշխատասիրողից հետևեալ հասցեով.

Тифлисъ. — на Авлабарѣ. УЧИТЕЛЮ ОВАНЕСУ НАЗАРЯНЦЪ.

8—10

ԼԵՒՈՆ ԽԱՆ-ԱՂԵԱՆՑ

'Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ:

Բերել եմ տալիս և սարքում եմ ամեն այն տեսակ գիւղատնտեսական մեքենաներ, ջաղացներ, ձիթահաններ, խիզարներ, շոգեշարժ մեքենաներ և այլն: Ցանկացողներին սովորեցնում եմ նոցա բանեցնելու կերպը: Պատկերազարդ ցուցակը մեքենաների, իրանց գներովը ուղարկում եմ ցանկացողներին ՁՐԻ:

Դիմել այս հասցէով. Въ Вагаршапатъ. Въ контору Эчміадзинской Паровой Маслобойни.

Л. Е. Ханъ-Агову.

7—10

ԵՐԿԱԹԷ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ

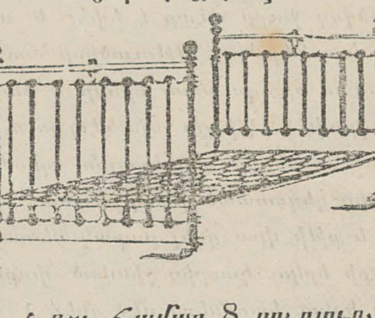

ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ

Մի հոգու համար 8 րուբլուց, երկու հոգու համար 14 ր., մահիճներ ծովային խոտով լցված 6—9 ր. **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ:** Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ ԱՄԱՆՆԵՐ, դանակներ պատառաքաղներ և երկաթէ ԳՐԻՉՆԵՐ, կողպէքներ, թերիվ, տղամարդկերանց և կանանց ԹԱՄԲԵՐ, մատուցարաններ, ԿԼԷՕՆԿԱ, րէվօլվերներ, ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, ալբօմներ, կօնֆեկտներ, ԹԷՅ 1-ին հունձի և այլն 25% աւելի լաւ և էժան քան թէ ուրիշ տեղ:

75—100

ՊԱՍՏԱՌ (օբոյ) ՏԱՐՆՕՊՕԼ եղբայրների գործարանական ՊԱՀԵՍՏԻ մէջ:

Լօրիս-Մէլիքօվսկայա փողոց, տ. Զուբալովի, Հոգևոր սեմինարիայի հանդէպ:

Ստացված է մեծ քանակութեամբ **ՊԱՍՏԱՌ** (օբոյ) 12 կոպէկից մինչև 5 րուբլ ԲՈՒԼՕ:

Քանակութեամբ գնողներին ԶԻՋՈՒՄՆ կը լինի:

5—25

ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ

Որոնցով կարելի է գրել ամենակոպիտ թղթի վրա:

Միակ գործակա ԼԻԱԿԱՆ Խ տեղը կան ամեն րի համար մեծ **ԳՐԻՉՆԵՐ** էժան քան թէ նոյնպէս ԹԱՆԱՔ, ներ, գմուռ, ՄԱ րիչներ, պենալ, ներ, ծխախոտի ՆԵՐ, ածելիք, ս ներ, ԲԱԶԿԱԹՈՌ բարկու կախելու ՏԻՆԵՐ, վզազօտի

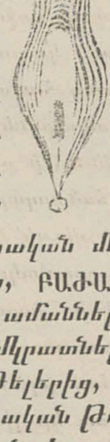

լութիւն ԱՆԳ ԱՆՈՒԹ: Նոյն տեսակ ձեռագրեքանակութեամբ ամեն ձևի 25% ուրիշ տեղ: կան թուղթ, սեղանակ-ՏԻՏՆԵՐ, քարեդ-ԳՐՉԱԿՈԹ, քսակամաններ, ՄԿՐԱՏ-րոցներ, խալիչա-ՄԱՀՃԱԿԱԼ, վեհամար իրեր, ԳՕ-ներ, ՄԱՏՈՒՑԱ-

ՐԱՆՆԵՐ, բրիտանական մետալից իրեր, ԼԱՊՏԵՐՆԵՐ, գդալներ, ԲԱԺԱԿՆԵՐ, ջրամաններ, երես լուանալու ամաններ, ֆիլտրա, կրան, շվոցներ, այգու մկրատներ, շորի շշէօտկա, գլխի, երկաթէ թելերից, ձիու համար: Մակենտօշներ: Բժշկական թուղթ փաթերկլօզետի համար և այլն և այլն:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ:

31—100

վերականգնեցնող ՄԱԿ-ՄԱՍՏԵՐ, մազերը ամրացնող և նրանց ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ վերադարձնող: գինը 2 ր. շիշը, ՓՈՍՏԱՅՈՎ ուղարկված 2 ր. 49 կոպ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ խանութի մէջ

Մի և նոյն տեղը ԽԻՆԱՅԻ ԻԻՂ, մազերը ամրացնելու համար, 1 ր. ամանը և վրձին գլխացաւի դէմ, ԾՈՒԱԼԷՏԻ ՍԱՊՕՆ և հոտաւէտ ջրեր և այլն:

29—100

ԳԱԼԵՐԵԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ, ԴՎՕՐՑՈՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ

ՊԱՀԵՍՏ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ

№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիէննայի ԹՕՆԷԹ ֆաբրիկայի ՄԵԲԷԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵԶՕԾ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայելիների համար և ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱԼԲՈՒՄԻ թուղթ, Բէլգիայի ԱՊԱԿԻՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՕՆ քար, ԹՈՒՋԵԱՑ ԱՄԱՆՆԵՐ էմալով, ՆԻԹՐԱԹ ԴԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ:

„ԱՂԲԻՒՐ“

Լոյս տեսաւ № 7 և ուղարկվեց քաղաքի բոլոր բաժանորդներին օգոստոսի 5-ին, իսկ օտարաքաղաքացիներին փոստը ձգվեց 6-ին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Իմ շունը (ռուսերէնից)	Գր. Խօջամիրեան.
Մեղուն և արջը (ոտանաւոր)	Կ. Կ. Մ. Շահնազար.
Գայլեր	Սրենդ.
Ատտալեա (Գարշինից)	Օր. Թամար
Ալիք (բանաստեղծութիւն)	Կ. Կ. Մ. Շահնազար.
Փայտաշէն խրճիթից—Սպիտակ տունը (VI, VII և VIII գլ. փոխադր.	Ն. Տէր Աւետիքեան.

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Չը պէտք է գիշերները լամպան պակասած լոյսով թողնել: Ցարդեայ տախտակներ: Տաք ջրի ազդեցութիւնը բոյսերի և պտուղների շուտ հասունանալու վրա:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Արդարութիւն.
Ամենից հարուստ իշխանը.
Հաթամ—թայի և մշակը:

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Մանկական խաղ. . . . . ՄԵԼԻՔ
Թօմարօպ.
Հանելուկ.
Թուաբանական խնդիր.
Շուտասելուկ-ժողովրդական առած.
Րէբուս
„Աղբիւրի № № 5-6-ի մէջ եղած հանելուկների և րէբուսի բացատրութիւնը՝
Գարշին:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

„Բուրաստան մանկանց:—Նոր ամսագիր:—Մարմնական պատիժներն ուսումնարաններում:—Վարժարան:—Թեմ. տեսչի յիշատակարանից:

ԹՈՅԼՏՈՒՈՒԹԵԱՄԲ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՎԵՐԱՏԵՍՉԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ ԹԻՖԼԻԶՈՒՄ

Սօլօլակի և Բոլիշևվսկի փողոցների անկիւնում, Աղէքսանդր Ղորղանեանցի տանը, № 21

Առևտրական կուրսերի նպատակն է մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ այն երկու սեռի անձանց, որոնք որ կամենում են իրանց վաճառական գործունէութեանը նուիրել:

Կուրսերը կունենան երկու բաժին՝ մեծագոյն միամեայ դասընթացքով և փոքրագոյն երկամեայ դասընթացքով:

Աւանդելի առարկայք սոքա են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն, 2) Առևտրական թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն, 4) Առևտրական թղթակցութիւն և 5) Առևտրական կանոնադրութիւն:

Տարեկան վարձը մեծագոյն բաժանման համար 125 րուբլի է. իսկ փոքրագոյնի համար 75 ր.:

Կուրսերի մանրամասն կանոնները և ծրագիրը թէ ռուսերէն և թէ հայերէն լեզուով կարելի է ստանալ ձրիապէս հիմնադրի բնակարանումը, եղբարց Ծովիանովների առևտրական տան գրասենեակում և „Մշակ“ լրագրի խմբագրութեան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք նոյն կանոնները և ծրագիրը ստանալու համար պէտք է դիմեն բացառապէս հիմնադրին վերոյիշեալ հասցէով:

Ընդունելութիւնը ցանկացողների համար լինում է ամենայն օր 6 ժամից մինչև 8 կէսօրից յետ: Նոյն ժամանակամիջոցում կարելի է հիմնադրից բացատրութիւն ստանալ կուրսերին վերաբերեալ բոլոր հարցերի մասին:

Հիմնադիր „Առևտրական կուրսերի“ Ս. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆՑ

Աշակերտների ընդունելութիւնը կը շարունակուի միայն մինչև 15-ն սեպտեմբերի:

3—15 (2)

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 5 Августа 1883 года. Типографія Канцеляріи Главнонач. Гражд. час., Лорисъ-Меликовская ул., д. каз.